

Zprávy

Evropské rokování sociologů o sportu posedmé

Evropská Asociace sociologie sportu (eass), založená v roce 2002 na ustavující konferenci ve Vídni, se z malé skupiny evropských odborníků postupně rozrostla do orgánu sdružujícího na dvě stovky převážně akademických odborníků profilujících badatelský zájem o mnohočetné formy vzájemného působení sportu a společnosti. Od poloviny naší dekády význam této organizace značně přesahuje evropský prostor a každoroční konferenční jednání přináší i aktivní účast zejména asijských, ale také amerických badatelů.

Letošní vrcholové rokování sociologie sportu tak po dosud uspořádaných konferencích ve Vídni, Rzeszowě, Jyväskylä, Münsteru, Bledu a Římě zavítalo do portugalského Porto. Téměř dvě stovky účastníků prezentovaly příspěvky 330 (spolu)autorů; přirozeně nejvíce právě z Portugalska, Španělska a jazykově blízké Brazílie. Pro českou účast je silně inspirativní skutečností stále rostoucí podíl mladých doktorandů (zejména z Japonska), ilustrující nikoli pouze deklarativní, ale skutečný důraz na komplexnost kvalitní vědecké přípravy. Je to v příkrém rozporu s klesající konferenční účastí vědeckých pracovníků z České republiky a absencí sociologů sportu ze Slovenska a dalších „postkomunistických“ zemí.

Sedmá konference eass si vytyčila hlavní téma jednání „Sociální perspektivy sportu, zdraví a životního prostředí“. To samo o sobě reflektuje tematické posuny v aktuálních problémech současných vztahů sportu a společnosti, když problematiku globalizace sportu – leitmotiv minulé dekády – charakterizuje dnes důraz na sportovně-pohybové aktivity jako jedinečný a nezastupitelný fenomén zdravého jedince a zdravé společnosti. Jak tomu však obvykle na obdobných velkých konferencích bývá, klíčový okruh problematiky byl rozšířen o řadu spíše tematicky a zprostředkovaně konzistentních příspěvků, umožňující prezentaci badatelských výstupů co nejširšímu spektru účastníků. To se také výrazně projevilo na struktuře hlavních referátů, uvádějících jednotlivé jednací bloky, a dále ve skladbě paralelních konferenčních skupin, které ve dnech 5.–8. května 2010 našly útočiště na půdě Sportovní fakulty Univerzity Porto.

Klíčové přednášky předneslo pět předních profesorů sociologie sportu: António Costa (Portugalsko) v přednášce „Sociologie sportu v kontextu obecné sociologie“ připomenul sport jako stále významnější sociální a kulturní fenomén a jako vysoce symbolický jev transformující rituály a mýty postmoderní společnosti. Karl-Heinrich Bette (Německo) navázal tématem „Extrémní sporty: Sociologické reflexe moderních zážitkových a riskantních sportů“, když „adrenalinové sporty“ chápe jako reakci jedince na rostoucí potřebu nových impulzů, jak dosahovat vzrušení v šedi moderní každodennosti. Andrew Sparkes (Velká Británie) projevem „Proměny člověka v čase: narativní dilema a pedagogická výzva“ zaměřil svoji pozornost na možnosti a meze pedagogů, trenérů a zdravotních odborníků na poli pohybové kultivace člověka. Alexandra Lopez (Portugalsko) vystoupila s tématem „Komodifikace těla v soudobé společnosti“ a komplexním přístupem ilustrovala, jak tržní společnost mění vztah k lidskému tělu v kontextu fenoménu zdraví, sportu, estetiky, výživových zvyklostí a hodnotového směřování. Rui Gomez (Portugalsko) přednesl příspěvek „Viditelné tělo: Zdravotní aspekty konzumní společnosti“ a v souladu s předchozím referátem rozvinul tezi o postupné transformaci těla jako přírodní entitě k subjektu konzumní společnosti. Konečně Pascal Duret (Francie) vystoupením na téma „Sport jako prostředek individuální integrity“ připomíná, že vyznavači sportů v přírodě nebývají zpravidla dostatečně ohleduplní k životnímu prostředí, a vyzývá ke koherentnímu chování při sportování v přírodě, kdy blízkost k přírodě znamená i zvýšený ohled vůči přírodnímu prostředí.

Nejvíce příspěvků se sešlo v sekci Sport a zdraví – životní styl, když desítky vystoupení tematizovaly danou problematiku z nejrůznějších pohledů: počínaje vyložené zdravotními aspekty pohybu jako nedílné součásti harmonického rozvoje osobnosti, přes problematiku školní tělesné výchovy, fenoménu obezity v kontextu sedavé společnosti, relevantními dopady výstavby sportovní infrastruktury, tematizací životního stylu v masových médiích. V rámci této sekce také vystoupil jediný český účastník konference, autor této informace, s příspěvkem „Sedentarismus a obezita: Sociologické aspekty“.

Další sekce se tematicky nesla ve vzájemných vztazích sportu a společnosti a byla především zaměřena na možnosti a meze sportu jako fenoménu stabilizace mezilidských vztahů, jako důležitého prostředku socializace jedince, jako nástroje harmonizace multikulturního prostředí. Zřejmě největší ohlas v této sekci měl příspěvek finské socioložky Brigitty Juntumaa, ilustrující hodnotové konsekvence aktivního organizovaného sportování. Tematický blok příspěvků Sport a životní styl profiloval zejména vztah jednotlivých vzdělanostních (profesních) skupin ke sportu, význam volného času v preferenčních důrazech sportování, rozdíly postojů ke sportu v urbanizovaném a rurálním prostředí. Zajímavý blok příspěvků představovaly ty, které aktualizovaly rostoucí význam adrenalinových a alternativních sportů. Sportovní politika jako prostředek rozvoje sportu se tematicky ve speciální sekci zaměřila na široké spektrum otázek, ve kterých silně zaznívalo postavení dobrovolné organizátorsko-trenérské práce ve sportovních klubech, postavení sportu v občanské společnosti, význam sportu pro seniory, ženy v domácnosti, hendikepované jedince a migranty, fenomén extremismu na sportovním poli. Stále živými tématy propustujícími jednotlivými sekcemi jsou fenomén doping, postavení žen ve sportu, globální aspekty vrcholového mediálního sportu.

Čtyřdenní konferenční rokování sociologů sportu v Portu přineslo se zvýšením aktivní účasti i rostoucí tematickou roztržitost. Ta na jedné straně přináší jako pozitivum nová témata, reagující na dynamiku vývoje vztahů sportu a společnosti, na druhé straně dává stále větší prostor pro prezentaci dílčích výzkumných projektů, které nemají vždy vysloveně sociologickou povahu. Jsme tak i zde svědky rostoucí interdisciplinární povahy vědeckého bádání, a to jistě není ke škodě samotné sociologii sportu. Možná překvapivě klesá zájem o její „ryzí“ problémy, jako je kategorizace jednotlivých úrovní sportu v kontextu dobově nedávno silně preferovaných témat typu „rekreační versus vrcholový sport“ či „maskulinita versus feminita ve sportu“.

Účastníci této velké akce na samém západě Evropy byli přitažlivou formou pozváni na další konferenci Evropské eass, která se příští květen koná na samém severu kontinentu – ve sportovním centru švédského městečka Umea. Entuziasmus většiny účastníků byl však v tomto směru „zmrazen“ nedobrovolným prodloužením pobytu v Portu: Lze jen doufat, že vulkanický mrak z Islandu a samotný sever Švédska jako hostitelské místo eass 2011 nezpůsobí rezervovaný postoj k aktivní účasti na této akci. To by jistě nepřispělo k dalšímu vývoji sociologie sportu jako dynamicky se rozvíjející disciplíny mapující vztah sportu a společnosti.

Aleš Sekot

Fakulta sportovních studií Masarykovy univerzity

Zprávy

Zpráva z druhého Světového kongresu úpolových sportů a bojových umění v Rzeszówě

Ve dnech 17.–19. 9. 2010 se v polském Rzeszówě konal 2. ročník Světového kongresu úpolových sportů a bojových umění, který pořádala Rzeszowska univerzita. Hlavnímu organizátoru W. J. Cynarskému se podařilo skloubit setkání významných akademiků s praktickými prezentacemi úpolových sportů a bojových umění. Od prvního ročníku tohoto kongresu (v roce 2006) byl patrný kvalitativní posun v organizaci, počtu a struktuře účastníků.

Kongres otevřeli prof. K. Obodyński, děkan fakulty tělesné výchovy Rzeszowské univerzity, prof. W. J. Cynarski a rektor univerzity v Rzeszówě prof. S. Uliasz. Pozvaní hosté představili otázky úpolových sportů a bojových umění, kterými se ve své vědecké činnosti zabývají. Významný sociolog sportu prof. Kurt Weis z Německa přiblížil spirituální náhled na techniky pohybu těla. Připomněl, že je